

RS § 220

Uppdrag. Förutsättningar för patientföreningar i Visbyområdet

Ärendenummer: RS 2025/2257

Paragraf föregående instans: AU § 117

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Regionstyrelsen samt hälso- och sjukvårdsnämnden får utifrån sitt respektive verksamhetsansvar i uppdrag att möta medborgarnas behov av varmvattenbad för egenvård och friskvård enligt slutsatserna i framtagna rapport då föreningstillhörighet inte ska vara styrande.
- Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utreda förutsättningarna för en ny bassäng inom Korpen-området genom fördjupning av redan genomförd förstudie.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utreda förutsättningar och föreslå lösningar för att på lång sikt säkerställa behovet av varmvattenbad i Visbyområdet för de patientföreningar som är på Korpen (RS 2025-10-23, § 426).

En rapport har tagits fram som svarar mot uppdraget, där inledningsvis en bakgrundsbeskrivning har sammanställts för att belysa de grundläggande utgångspunkter som Region Gotland styrs och regleras av följt av en kartläggning av de olika perspektiven i sakfrågan: föreningarnas perspektiv, hälso- och sjukvårdens perspektiv, kultur och fritidsavdelningens perspektiv, lokalförsörjningsperspektivet samt allmänhetens och barnrättsperspektivet.

Sammanfattningsvis framkommer att cirka 270 personer, anslutna till 15 föreningar, och ett företag nyttjar bassängen på Korpen 5. Vilka kriterier som legat till grund för de föreningar som erbjudits tid att hyra bassängen går inte att härleda och fler föreningar än nuvarande hyresgäster uttalar önskemål om att hyra bassängen. För närvarande är bassängen uthyrd 26 timmar/vecka till de externa aktörerna och efterfrågan på bassängtider är större än tillgång.

För att skapa jämlika förutsättningar för samhällets medborgare behöver Region Gotland göra olika. Personer med större behov behöver mer stöd och insatser än de personer som klarar vardagens aktiviteter på egen hand. Sammanfattningsvis har föreningarnas medlemmar varierande grad av funktionsnedsättning. Kriteriet ”patientföreningar” utan närmare specifikation tydliggör inte olika funktionstillstånds behov av anpassningar. Den stora gruppen badande är personer med smärta och värk, såsom exempelvis vid reumatiska sjukdomar. Vissa föreningsmedlemmar saknar funktionsnedsättning och har anslutit sig till föreningen för gemenskap och möjlighet till rörelse, nog så viktigt ur ett hälsoperspektiv. En mindre andel har omfattande rörelsehinder

och behov av assistans för att ta sig i och ur bassängen. Således kan Region Gotland inte, ur ett funktionsrättsligt perspektiv, möta patientföreningarna som en homogen grupp om Region Gotland ska uppnå jämlikhet i levnadsvillkor såsom de nationella funktionsrättsmålen anger. Region Gotland behöver erbjuda möjligheterna till rörelse för den gotländska befolkningen på lika villkor. Individernas behov av rehabilitering och stöd till egenvårdsträning behöver hanteras individuellt och separat från föreningsverksamhetens uppdrag. Fler invånare i Visbyområdet har behov av varmvattensträning än de som tillhör patientföreningarna.

Bedömning

Lösning på kort sikt avseende träning i varm bassäng

Mot bakgrund av slutsatserna i rapporten föreslås en lösning där behov av egenvård och friskvård möts utan föreningstillhörighet (Alternativ 2). Utifrån utgångspunkten om universell utformning, vilken går ut på att utforma tjänster och miljöer i syfte att säkerställa jämlika levnadsvillkor och skapa delaktighet för alla, bedöms det vara mer resurseffektivt att tillhandahålla varmvattensträning i ökad omfattning inom ramen för nya Solbergabadets breda utbud till allmänheten. Detta skulle även lösa den påtalade problematiken kring avsaknad av sluttande bassänggolv, då olika träningstider skulle kunna erbjuda olika djup i bassängen. Därför föreslås tre insatser för att möta målgruppernas varierande behov:

Varmvattensträning som allmänt utbud

Ett omfattande allmänt utbud av varmvattensträning på nya Solbergabadet, cirka 10 tillfällen i veckan á 20 platser per tillfälle, där den stora målgruppen personer som i dagsläget tränar på Korpen 5, men även övriga befolkningen, ges möjlighet att träna i varmt vatten. Multibassängen i nya Solbergabadet är väl tillgänglighetsanpassad med flera olika möjligheter till omklädning. Patient- och funktionsrättsföreningarnas medlemmar, så väl som övriga befolkningen erbjuds plats.

Föreningsverksamhet i bassäng eller i annan form

Några föreningar, exempelvis RBU (som har barn som behöver lära sig simma) och synskadades riksförbund (där behovet av anpassning är av annan karaktär) har så pass specifika behov att deras föreningsverksamhet i vatten fortsatt kan utgöra skäl för föreningstid i nya Solbergabadets multifunktionsbassäng. Vissa föreningar uppger föreningssamvaron vid nuvarande bassängaktivitet som en central del av föreningsaktivitetens syfte. I dessa fall bör kultur- och fritidsavdelningen erbjuda stöd och vägledning för att fortsatt främja föreningsverksamheten i annan form än bassängbad.

Ökat stöd till egenvård inom hälso- och sjukvården

Personer med omfattande rörelsehinder kan behöva stöd för att utföra rehabilitering som egenvård, i bassäng så väl som i träningslokal. Förslaget är att införa gruppträningstid, där patienter med omfattande behov av stöd för att

utföra sin egenvård, kan erbjudas tid i bassängen på Korpenområdet för att träna tillsammans med assistent utifrån individuellt bedömda behov som dokumenterats i individuell rehabiliteringsplan. Hälso- och sjukvården bedömer detta behov.

Beskriven lösning är förankrad med kultur- och fritidsverksamheten samt hälso- och sjukvården som bedömer att detta kan hanteras inom befintligt uppdrag.

Lösning på lång sikt för bassängen på Korpen 5

Oavsett patientföreningarnas vistelse i bassängen på Korpen 5 behöver Region Gotland (HSF, SOF och UAF) ta ett gemensamt ställningstagande till sina kommande behov av bassäng och planera för detta.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) bedömer att nuvarande bassäng på Korpen 5 inte kan nyttjas av patientföreningarna. Detta beror främst på säkerhetsskäl, då bassängen är lokaliserad inne i vårdlokalerna och den nuvarande lösningen innebär att extern verksamhet behöver röra sig i lokaler avsedda för vårdverksamhet. Bassängen vid Korpen har dessutom inom kort uppnått sin tekniska livslängd. Region Gotland behöver därför, oavsett ställningstagande i övrigt, planera för ett kommande reinvesteringsbehov.

För Korpen har en förstudie nyligen genomförts med utgångspunkten att bassängen behålls i befintligt läge inom anläggningen. Om regionen i detta sammanhang vill pröva en lösning som möjliggör ett bredare nyttjande kan förstudien behöva kompletteras eller delvis omarbetas. En sådan analys kan ge ett bättre underlag för att bedöma bassängens långsiktiga nyttjandegrad, verksamhetsnytta och koncernnytta i relation till investerings- och driftkostnader.

Ett omtag inom Korpenområdet (scenario 2) bedöms vara det mest ändamålsenliga alternativet att utreda vidare. Alternativet kombinerar möjlighet till ett ökat och mer breddat nyttjande med en genomförbarhet inom ramen för ett redan pågående projekt. Därmed skapas förutsättningar för att uppnå högre nyttjandegrad och bättre resurseffektivitet, utan den osäkerhet och långa process som en helt ny lokalisering innebär. För att säkerställa ett tillräckligt beslutsunderlag rekommenderas att den genomförda förstudien kompletteras med en fördjupad förstudie. Denna bör särskilt belysa förutsättningar för ökad tillgänglighet och extern access, i syfte att maximera nyttan av investeringen för både verksamheter och invånare. Beslut om att genomföra en fördjupad förstudie behöver fattas under 2026, inför planerad projekteringsstart 2027.

Flera nämnders verksamheter berörs av föreslagna lösningar, inte minst gällande ett kommande investeringsprojekt, varför besluten föreslås tas i regionfullmäktige. Förslaget kring fördjupad förstudie på Korpenområdet har förankrats med hälso- och sjukvårdsförvaltningen, och det är av brådskande

karaktär att få fram ett beslut om den fortsatta inriktningen av Korpenområdets utveckling. Av det skälet bedömer regionstyrelseförvaltningen att regionstyrelsen kan föreslå fullmäktige att fatta beslut i ärendet utan att förslaget har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Syftet med en fördjupad utredning är att undersöka om det finns förutsättningar till ett bredare nyttjande av anläggningen. Detta berör flera verksamheter där bland annat kultur och fritid har en viktig roll som intressent och i praktiken kan behöva involveras som en form av medbeställare.

Vid en lösning med gemensamt nyttjande behöver ansvar för olika delar tydliggöras som exempelvis:

- **Fastighetsansvar** (ägande, teknisk förvaltning och fastighetsdrift) ligger hos fastighet.
- **Verksamhetsnära drift och nyttjande** av anläggningen, inklusive bokning och uthyrning av tider till föreningar och andra användare, bör hanteras av kultur och fritid.
- **Vårdverksamheten** nyttjar anläggningen genom avtal och ansvarar för den verksamhet som bedrivs i lokalerna.
- **Utbildning och social omsorgsverksamhet** så som den anpassade skolans och daglig verksamhets nyttjande av bassängen.

Hur detta ska hanteras inom ramen för ett gemensamt projekt, för den aktuella etappen, behöver diskuteras vidare med berörda. Tills vidare bedöms hälso- och sjukvårdsnämnden behöva vara ansvarig för den fördjupade förstudien, och samverka med berörda förvaltningar.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Ej relevant

2. Ekonomiskt perspektiv

Ärendet har stor beröring kopplat till investeringsbehovet för såväl Region Gotlands egna verksamheter (HSF, SOF och UAF) såväl som föreningarnas tillgång till varmvattenbassäng. Samlokalisering av verksamheters och föreningars behov bedöms mest ekonomiskt gynnsamt.

3. Barnrättsperspektiv

Ur ett barnrättsperspektiv är en obokad öppen varmvattenbassäng tillgänglig att besöka utan föreningsanslutning, centralt för barnens möjlighet till utveckling såsom vattenvana och möjlighet att lära sig simma. Bedömningen är

att ett brett allmänt utbud av bassängbad är bästa lösningen för alla barn i Visbyområdet

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej bedömt

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Ej relevant utifrån att uppdraget rör Visbyområdet.

6. Klimat och miljöperspektiv

Ej bedömt

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Stefaan De Maecker, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Saga Carlgren (V) yrkar med instämmande av Eva Ahlin (C), Maya Arfvidson (MP) och Gisela Wood (L) att ärendet återremitteras för att i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden klargöra mer specifikt hur hälso- och sjukvårdsnämndens beslut att patientföreningarna ska vara kvar tills ett fullgott alternativ finns ska förverkligas i förhållande till förslagen i utredningen.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag till Saga Carlgrens (V) yrkande om återremiss.

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras i dag eller återremitteras och finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Rapport Patient- och funktionsrättsföreningars tillgång till bassäng i Visbyområdet 2026-04-08

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-08

Skickas till

Regionstyrelsen (kultur- och fritid)

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Socialnämnden

Barn- och utbildningsnämnden